

Tézy na štátnu skúšku zo slovenského jazyka (rozširujúce štúdium)

1. Indoeurópske jazyky (rozdelenie, história, vývinové zmeny v samohláskovej a spoluhláskovej sústave).
2. Praslovančina (vývinové zmeny v samohláskovej a spoluhláskovej sústave). Charakteristika jednotlivých slovanských jazykov.
3. Prekladová a pôvodná tvorba Konštantína a Metoda. Činnosť Konštantína a Metoda a ich význam v našich kultúrnych dejinách.
4. Historické hypotézy a teórie o pôvode slovenčiny. Hlásokoslovné zmeny v 10. storočí. Vývin vokálov a konsonantov v 11.-16. storočí. Morfológický vývin slovenčiny a vývin lexiky slovenčiny od rozpadu praslovančiny.
5. Dialektológia - predmet a metódy dialektologického výskumu. Areálový výskum nárečí a ich kartografické spracovanie nárečí. Rozdelenie a charakteristika slovenských nárečí. Slovenské nárečia v zahraničí.
6. Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť.
7. Jazyk – reč. Predmet jazykovedy a jej miesto v sústave vied. Metódy jazykovedy. Funkcie jazyka. Teórie o vzniku jazyka. Jazykový znak. Systém a štruktúra jazyka. Klasifikácia jazykov – genealogická, typologická, areálová.
8. Zvuková rovina a jej disciplíny. Segmentálny a suprasegmentálny systém slovenčiny. Základné fonologické pojmy. Pravidlá slovenskej výslovnosti.
9. Predmet lexikológie; základné pojmy lexikálnej sémantiky; sémantická a slovotvorná štruktúra slova. Obohacovanie slovnej zásoby; diferenciacia slovnej zásoby zo štylistického, sociálneho, teritoriálneho a historického hľadiska.
10. Paradigmatické vzťahy v slovnej zásobe; základy lexikografie, charakteristika najdôležitejších slovníkov. Frazeológia, frazeologická jednotka. Varianty a aktualizácie frazém, frazeologický fond slovenčiny.
11. Sémantická morfológia. Slová ako slovné druhy, ich gramatické kategórie. Tvarotvorná štruktúra slova.
12. Paradigmatická morfológia. Flexia slovných druhov a morfológické osobitosti; vlastnosti neohybných slovných druhov.
13. Syntagmatika a vetná syntax. Veta, vetné členy, ich funkcie, vlastnosti a vzťahy medzi nimi. Súvetná syntax, jednoduché a zložené súvetia. Nadvetná syntax (textová lingvistika).
14. Kompozícia textu; lexikálne a gramatické jazykové prostriedky; mimojazykové výrazové prostriedky. Tektonika a architektonika textu: rámcové zložky textu a slohové postupy.
15. Rétorika (vývin rétoriky, antická rétorika, nová rétorika). Činitele pôsobiace na vznik a priebeh rečníckeho prejavu. Druhy rečníckych prejavov
16. Teória komunikácie. Vymedzenie pojmu komunikácia. Funkcie jazyka v procese komunikácie (podľa K. Bühlera, R. Jakobsona, J. Horecký a F. Míka). Podstata teórie rečových aktov. Druhy rečových aktov (J. Austin, J. R. Searle)
17. Vymedzenie pojmu dynamika v jazykovede. Jazyková prax a dynamika súčasnej slovenčiny (expanzia anglicizmov, vnútrojazykové variety jazyka – miestne, sociálne a kontaktové nárečia).
18. Charakteristika vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúru; analýza princípov vyučovania SJ a špecifikácia zručností a návykov utvárajúcich komunikačné kompetencie žiakov (2. st. ZŠ a SŠ).